

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 6. juuni 2018
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0203 (COD)

9620/18
ADD 1

JUSTCIV 132
EJUSTICE 65
COMER 50
CODEC 931
IA 166

SAATEMÄRKUSED

Saatja: Euroopa Komisjoni peasekretär,
allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor

Kättesaamise
kuupäev: 31. mai 2018

Saaja: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär

Komisjoni dok nr: SWD(2018) 284 final

Teema: KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJUHINNANGU KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE
Lisatud dokumendile:
Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega
muudetakse nõukogu 28. mai 2001. aasta määrust (EÜ) nr 1206/2001
liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja
kaubandusajades

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2018) 284 final.

Lisatud: SWD(2018) 284 final

Brüssel, 31.5.2018
SWD(2018) 284 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJUHINNANGU KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
millega muudetakse nõukogu 28. mai 2001. aasta määrust (EÜ) nr 1206/2001
liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja
kaubandusajades

{COM(2018) 378 final} - {SEC(2018) 271 final} - {SWD(2018) 285 final}

Kommenteeritud kokkuvõte

Mõjuhindang

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse nõukogu 28. mai 2001. aasta määrust (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades

A. Vajadus meetmete järele

Miks? Mis on lahendamist vajav probleem?

Määrusega on loodud kogu ELi hõlmav süsteem tsiviil- ja kaubandusajades tõendite kogumise taotluste vahetuks ja kiireks edastamiseks ja rahuldamiseks kohtute vahel. Samuti on selles sätestatud täpsed eeskirjad selliste taotluste vormi ja sisu kohta. Eelkõige asendas määrus liikmesriikide poolt seni Haagi konventsiooni alusel kasutatud keerulise süsteemi nüüdisaegse süsteemiga, mis võimaldab kohtutel omavahel otse suhelda (saata taotlusi ja nende alusel kogutud tõendeid). Praegu on igal aastal ligikaudu 3,4 miljonil tsiviil- ja kaubandusaja menetlusel piiriülene toime. Paljude selliste kohtuasjade puhul on tõendite kogumine nõuetekohase õigusemõistmise tagamiseks äärmiselt oluline.

Praegu on kontaktid määrusega määratud asutuste vahel endiselt peaaegu täielikult paberipõhised ning see avaldab negatiivset mõju kuludele ja tulemuslikkusele. Samuti kasutatakse teises liikmesriigis asuvate isikute ärakuulamiseks harva videokonverentse. Käesoleva algatusega lahendatakse vajadus ajakohastada õigusakti ja kasutada piiriüleseks tõendite kogumiseks nüüdisaegset tehnoloogiat. Samuti kõrvaldatakse sellega määruse lüngad, mis määruse toimimise hindamise käigus kindlaks tehti. Need lüngad põhjustavad kolme liiki probleeme:

- viivitused ja kulud kodanike, ettevõtjate ja liikmesriikide jaoks;
- menetlusõiguste puudulik kaitse ning
- õiguslik keerukus ja õiguskindlusetus.

Kolmas liik hõlmab mõningate määruses kasutatavate määratlemata põhimõistete mitmetähenduslikkust ja asjaolust, et määrust kohaldatakse siseriikliku õiguse kõrval vabatahtlikus korras, tulenevat ebaselgust.

Mõjutatud sidusrühmad on kodanikud ja ettevõtjad kui menetlusosalised, liikmesriikide avaliku sektori asutused ja õigusasutused ning õiguspraktikud (eelkõige kohtunikud ja juristid).

Käesolev algatus on tihedalt seotud algatusega, mis puudutab määruse (EÜ) nr 1393/2007 kohaselt kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättemõistamist tsiviil- ja kaubandusajades. Mõlemad algatused on tihedalt põimunud digiteerimise ja e-õiguskeskkonna vallas komisjoni seatud üldprioriteediga ning nende puhul järgitakse paralleelset tööd kriminaalõiguse valdkonnas (digitaalsed tõendid), et luua kriminaal- ja tsiviilõiguse valdkonnas võrdsed tingimused. Algatused tuginevad olemasolevatele ELi vahenditele ja õigusnormidele (nt e-CODEX ja eIDASe määrus).

Mida selle algatusega loodetakse saavutada?

Algatuse poliitikaeesmärk on parandada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ning siseturu tõrgeteta toimimist. Selleks tuleb tõhustada ja kiirendada kohtumenetlusi ning tagada nõuetekohane õigusemõistmine piiriülese toimega kohtuasjades. Täpsemalt näeb algatus selle eesmärgi saavutamiseks ette õigusnormide kohandamise tehnika arenguga ning digiteerimise ja videokonverentside võimaluste kasutamise. Algatus suurendab õiguskindlust, sest täpsustatakse 1) teatavaid põhimõisteid ning 2) seost määruse ja siseriikliku õiguse vahel. See aitab vältida viivitusi ja põhjendamatuid kulusid kodanikele, ettevõtjatele ja riigiasutustele ning kõrvaldada puudused menetlusosaliste menetlusõiguste kaitstes.

Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus?

Algatusel on ELi tasandil selge lisaväärtus, sest sellega parandatakse kohtumenetluste tõhusust ja kiirust, lihtsustades ja kiirendades koostööd tõendite kogumisel. Nii parandatakse õigusemõistmist piiriülese toimega kohtuasjades. Liikmesriikidevahelist koostööd tõendite piiriüleisel kogumisel ei saa sellise koostöö olemuse tõttu tõhusalt reguleerida üksikute liikmesriikide tasandil.

B. Lahendused

Milliseid seadusandlikke ja mitteseadusandlikke poliitikavariante on kaalutud? Kas on olemas eelistatud variant? Miks?

Kaalutud on mitmesuguseid variante alates mitteseadusandlikest meetmetest kuni erisuguse ulatusega seadusandlike meetmeteni.

Eelistatud variant on mitut meedet sisaldav poliitikapakett, mis hõlmab järgmist:

- teabe ja dokumentide elektroonilise vahetamise kanalina vaikimisi Euroopa ühendamise rahastu elektroonilise edastamise süsteemi (e-CODEX) kasutamine;
- juhtudel, kui isik, keda on vaja ära kuulata, asub teises liikmesriigis, tõendite kogumise vaikmeetodina nüüdisaegsete vahendite kasutamise edendamine (nt videokonverents, telefonikonverents ja muud kaugsidevahendid), kuid nähes ette vajaliku paindlikkuse (võimalike erandite näol, mis muu hulgas sõltuvad vastavate vahendite olemasolust kohtus) ja liikmesriikidele stiimulite pakkumise (riiklike projektide rahastamise kaudu) kohtute varustamiseks videokonverentside pidamise vahenditega;
- elektrooniliste (digitaalsete) tõendite aktsepteerimise õiguslike takistuste kõrvaldamine;
- õiguskindluse suurendamine, sätestades määruses tõendite kogumise täiendavad viisid, mida praegu sageli kasutatakse väljaspool määruse kohaldamisala, sealhulgas tõendite kogumise diplomaatiliste ametnike või konsulaaresindajate kaudu;
- mõiste „kohus“ erinevate tõlgenduste probleemi lahendamine, sätestades üldise määratluse, mille kohaselt see mõiste tähendab õigusasutust;
- määruses sätestatud ühtsete standardite olulisuse teadvustamine (sujuvamad menetlused, menetlusosaliste õiguste võrdne kaitse);
- pädevate kohtute parimad tavad, mis aitavad neil menetlusi läbi viia nõuetekohaselt ja viivitusteta; ning
- kohtunike ja teiste õiguspraktikute teadlikkuse tõstmine määruse alusel tõendite vahetu kogumise võimalusest.

Kes millist varianti toetab?

Sidusrühmadelt küsiti teavet nende osalemise kohta piiriülestes kohtumenetlustes ja nende eelistuste kohta. Piiriülestes kohtumenetlustes oli osalenud 73 % sidusrühmadest ja ligikaudu 20 % oli kohaldanud määrust (EÜ) nr 1206/2001. Avalikus konsultatsioonis osalejate seas oli 65 % neid, kes kindlalt toetasid või pigem toetasid mõtet kasutada tõendite kogumiseks nüüdisaegseid vahendeid nagu videokonverents (isiklikult välisriigi kohtusse kutsumise asemel). Enamik nõustus, et videokonverentside kasutamine piiriülestes menetlustes kasvab, mistõttu tuleks välja töötada Euroopa standardid, mis tagavad, et ärakuulamine oleks võimalikult elutruu. Digiteerimist toetati eriti tugevalt: peaaegu kõik vastajad olid nõus, et tsiviilasjades tehtavas piiriülestes õigusalas osalevate asutuste vahel peaks elektrooniline teabevahetus muutuma vaikimisi kasutatavaks standardiks (61 % vastajatest oli sellega nõus ja 39 % oli pigem nõus). Laialdaselt toetati ka mõiste „kohus“ määratluse laiendamist.

C. Eelistatud poliitikavariandi mõju

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) eelised?

Eelistatud poliitikapakett suurendaks tõhusust ja õiguskindlust ning vähendaks viivitusi ja kulusid sidusrühmade jaoks, kes osalevad kohtuasjades, mille puhul tõendeid kogutakse piiriülesest. Täpsemalt tõhustaks elektroonilise teabevahetuse ja videokonverentside kasutamine määruse kohaseid mehhanisme. Eeldatavalt muudab investeerimine tehnilistesse taristutesse ja protsessidesse kohtumenetlused tõhusamaks ja vähendab kulusid. Mitmed täpsustused ja täiendused (nt tõendite kogumise täiendavate kanalite määratlemine ning mõistete „kohus“ ja „tõendite kogumise“ täpsustamine) ning uued teadlikkust tõstvad ja juhendmaterjalid suurendavad õiguskindlust. Paraneb piiriüleste kohtumenetluste tõhusus ning väheneb kodanike ja ettevõtjate koormus. Täpsustused, täiendavad suunised ja teadlikkuse tõstmise aitavad vähendada viivitusi. Meede parandab õiguskaitse kättesaadavust ja menetlusosaliste õiguste kaitset, osaliselt viivituste vähendamise kaudu ja osaliselt seetõttu, et meetme tulemusena peaks eeldatavalt suurenema määruse kohaldamise juhtude arv. Üldiselt eeldatakse, et pakett on kodanikele ja ettevõtjatele kasulik, tuues eelkõige mitterahalist kasu, nagu

õiguskaitse kättesaadavuse paranemine, valikuvabadus (võimalus valida piiriüleste tõendite kogumise sobivaim viis) ja kohtumenetlusega kaasneva stressi vähenemine.

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) kulud?

Poliitikapakett toob eeldatavalt kasu piiriülestes menetlustes osalevatele kodanikele ja ettevõtjatele. Suurem õiguskindlus ning kiirem ja vähem kulukas menetlus aitaksid julgustada kodanikke ja ettevõtjaid sõlmima piiriüleseid tehinguid, mis omakorda laiendaks piiriülest äritegevust ja parandaks siseturu toimimist. Liikmesriikide jaoks tekitaksid e-CODEXi ja videokonverentside kasutamine mõningaid kulusid, kuid need on ühekordsed, samas kui saadav kasu on pidev ja nende võimaluste kasutamine aitaks kulusid kokku hoida (näiteks on videokonverentsi kaudu tunnistaja ärakuulamine vähem kulukas kui vahetu ärakuulamine). Lisaks vähendab konkreetselt käesoleva määrusega seotud kulusid üldine kohtusüsteemi kasvava digiteerimise suundumus. Kokkuvõttes kaalub kasu kulud kindlalt üles. Ettevõtjad saavad parendustest kasu kohtumenetluste osalistena; muud mõjud on suhteliselt neutraalsed.

Milline on mõju ettevõtjatele, VKEdele ja mikroettevõtjatele?

Eelistatud poliitikapakett tooks piiriülestes menetlustes osalevatele ettevõtjatele kasu, suurendades õiguskindlust piiriüleste menetluste nõuetekohase toimimise osas ning muutes menetlused kiiremaks ja vähem kulukaks. Nende ettevõtjate puhul, kelle äritegevus on seotud tõendite kogumisega, võib tulu liikuda ühest ettevõtluse sektorist teise: kasu saavad IT-konsultatsiooniteenuse pakkujad ning interneti- ja telekommunikatsiooniteenuste pakkujad, samas kui vajadus postiteenuste järele väheneb, kui senine teabevahetus asendub elektroonilise teabevahetusega. Kokkuvõttes peaks majanduslik mõju teenusepakkujatele siiski jääma neutraalseks, kuna negatiivne ja positiivne mõju eri liiki ettevõtjatele on eeldatavasti samas suurusjärgus, kuid suureneb kasu, mis tuleneb menetluste tõhususest.

Kas on ette näha märkimisväärset mõju riigieelarvetele ja ametiasutustele?

Kavandatav pakett ei tekita riigiasutustele märkimisväärseid kulusid, kuid võimaldab kulusid kokku hoida. Liikmesriikide ametiasutused saavad eeldatavalt kasu postiteenustega ja haldusülesannetega seotud kulude vähenemisest, ajakulu vähenemisest tänu tõhusamatele kohtumenetlustele ning halduskoormuse ja tööjõukulude vähenemisest. E-CODEXi kasutuselevõtmisega ning videokonverentside ja muu kaugside korraldamisega kaasnevad mõningad kulud, kuid samas vähenevad edaspidi kulud postiteenustele. Peale selle läheksid mõningad kulud Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide vahel jagamisele, nt kaasrahastamise kaudu.

Kas on oodata muud olulist mõju?

Kavandatav pakett avaldaks positiivset mõju õigusalasest koostööle ja suurendaks vastastikust usaldust liikmesriikide vahel. See pakuks e-õiguskeskkonna kaudu teadmisi asjakohaste meetodite ja kulude kohta, et tagada tõendite piiriüleisel kogumisel kiired ja tõhusad menetlused. Menetlusosaliste menetlusõiguste kaitse paranemise kaudu paraneksid õiguskindlus ja õiguskaitse kättesaadavus. Ühtlasi aitaks poliitikapakett ajakohastada avalikku haldust (sealhulgas kohtuid), saavutada piiriülese koostalitlusvõime ning hõlbustada kodanikega suhtlemist kooskõlas digitaalse ühtse turu ja e-valitsuse strateegiatega.

D. Järeelmeetmed

Millal poliitika läbi vaadatakse?

Kavandatava algatuse mõju hinnatakse aruandes, mille komisjon koostab viis aastat pärast muudetud õigusakti jõustumist.